

ДО 70-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ ОЛЕКСАНДРА ІВАНОВИЧА АМОШИ

4 серпня 2007 р. виповнюється 70 років з дня народження і 52 роки трудової, наукової, педагогічної і громадської діяльності академіка НАН України, доктора економічних наук, професора, директора Інституту економіки промисловості Національної академії наук України Олександра Івановича Амоши.

О.І. Амоша – відомий учений у галузі економіки праці і соціальної політики, визначний організатор комплексних досліджень соціально-економічних проблем удосконалення промислового виробництва, умов трудової діяльності на підприємствах, охорони праці та навколишнього середовища, оцінки ефективності і поліпшення організації науково-

дослідних робіт, реалізації заходів щодо прискорення інноваційних процесів у промисловості України. Свою трудову діяльність розпочав на вугільних шахтах Донбасу, ще навчаючись у Донецькому політехнічному інституті, після закінчення якого у 1960 р. працював в Інституті гірничої справи ім. М.М. Федорова АН УРСР та Донецькому науково-дослідному вугільному інституті. З 1970 р. Олександр Іванович – співробітник Інституту економіки промисловості НАН України. У 1966 р. захистив кандидатську, а в 1983 р. – докторську дисертації. Членом-кореспондентом НАН України О.І. Амошу обрано у 1997 р., академіком – у 2003 р.

Науковій громадськості О.І. Амоша відомий і як учений, який створив унікальну визнану наукову школу з найважливіших економічних проблем соціальної політики, яка не має аналогів в Україні та в межах СНД. Численними вихованцями цієї наукової школи під керівництвом О.І. Амоши планомірно виконуються широкомасштабні дослідження соціально-економічних проблем виробництва і соціальної політики, регіональних проблем промислового та соціального розвитку, економічних проблем поліпшення умов, охорони праці та інших взаємопов'язаних з ними сучасних економічних проблем соціальної політики.

Визнанням внеску О.І. Амоши у вирішення цих проблем стало присудження йому премії ім. О.Г. Шліхтера за розробку теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління економікою регіону (1987 р.), ім. М.І. Туган-Барановського за цикл робіт із проблем регіональної економіки (2002 р.),

ім. М.В. Птухи за цикл наукових праць із проблем економічного забезпечення, збереження та розвитку людського потенціалу (2006 р.).

О.І. Амоша є автором більш 500 наукових друкованих праць, у тому числі 44 індивідуальних і колективних монографій, в яких висвітлено найважливіші фундаментальні результати теоретичного та прикладного характеру, конкретні рекомендації щодо вдосконалення виробництва в провідних галузях промисловості, а також пропозиції державним, громадським центральним і регіональним органам управління щодо вирішення проблем реформування економіки у тісному зв'язку з проблемами соціального захисту населення, забезпечення його продуктивної зайнятості, досягнення у суспільстві соціального партнерства та запобігання негативним наслідкам для трудящих при безоглядному втіленні в життя ринкового механізму.

Серед багатьох монографій О.І. Амоши слід виділити "Каноны рынка и законы экономики" у 8 книгах (1999-2005 рр.), де досліджено основні питання економічного аналізу процесів виробництва, обігу товарів (робіт, послуг, діяльності), розподілу і суспільних відносин, теоретичні та прикладні питання організації господарської та підприємницької діяльності, функціонування соціально-економічних систем. Надається опис і класифікація понять та визначення товарного виробництва, законів розвитку індивідуального, корпоративного і суспільного виробництва, умов відтворення і нагромадження капіталу, принципів оцінки якості економічного зростання, тенденцій та законів товарного і грошового обігу, теорії реалізації, розподілу суспільного продукту і систем суспільних відносин,

принципових понять і визначень, тенденцій та закономірностей, що характеризують розвиток господарсько-економічних і виробничо-економічних систем, соціально-економічних формацій. У монографії "Спостереження та вимірювання соціальної захищеності населення України: проблеми становлення" (2003 р.) надано порівняння результатів інтегрального показника соціально-економічної захищеності за 2000-2002 рр. та запропоновано напрями подальшого вдосконалення методик її вимірювання.

У монографії "Структурні зміни у промисловості України: стан та пріоритетні напрями" (2005 р.) виконано комплексний аналіз структурних зрушень та інноваційних процесів у промисловому секторі України протягом трансформаційного періоду; розглянуто проблеми державного регулювання процесів структурного оновлення; запропоновано пріоритетні напрями дій у короткостроковій перспективі.

У монографії "Методология оценки эффективности инноваций в угольном производстве" (2005 р.) проаналізовано теоретичні підходи до оцінки економічної ефективності інноваційного та інвестиційного процесів у промисловості. Розглянуто фактори, що впливають на обґрунтованість і вірогідність розрахунків. Розроблено нові методологічні підходи до оцінки економічної ефективності заходів НТП на вугільних підприємствах.

Високій якості наукових робіт О.І. Амоши сприяє всебічна апробація одержаних результатів, тісний зв'язок з виробництвом. Під керівництвом О.І. Амоши та за його безпосередньою участю підготовлено сотні методичних розробок, інших рекомендацій, які містяться в наукових доповідях та доповідних записках до вищих органів

управління державою та місцевого самоврядування і які набули широкого застосування на практиці.

Зокрема, у 2003 р. Олександром Івановичем Амошею отримано Державну премію України в галузі науки і техніки за “Розробку і впровадження техніко-технологічних та організаційно-економічних рішень при активній інвестиційній політиці, що забезпечують найвищу продуктивність видобутку вугілля”.

Одночасно О.І. Амоша проводить плідну підготовку наукових кадрів з досліджуваних проблем. Серед його учнів 45 докторів і кандидатів наук. Він є заступником голови спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій, активно бере участь у роботі вищої школи, очолюючи кафедру в Донецькому національному технічному університеті.

О.І. Амоша – ветеран Національної академії наук України, у якій працює з 1960 р. Свою багатогранну дослідницьку роботу Олександр Іванович успішно поєднує з науково-організаційною та громадською діяльністю. Протягом 1971-1975 рр. – вчений секретар Донецького наукового центру НАН України, з 1976 р. –

завідуючий науковим відділом інституту, більше 10 років працював заступником директора Інституту економіки промисловості НАН України з наукової роботи. З 1995 р. – директор цього інституту.

О.І. Амоша – Заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти, нагороджений Почесними грамотами Верховної Ради України, Президії Національної академії наук (4), Донецької обласної ради (3), Донецької обласної державної адміністрації, Міністерства фінансів України, медалями виставок досягнень народного господарства. Завдяки активній творчій діяльності і повсякденній участі у розробці актуальних практичних задач науки О.І. Амоша має авторитет серед наукових співробітників і спеціалістів виробництва. Свій ювілей Олександр Іванович зустрічає у розквіті творчих сил і нових задумок, продовжуючи плідну науково-дослідну роботу, націлюючи всю свою енергію на вирішення найважливіших проблем, які стоять сьогодні перед економічною наукою та практикою.